

NOTISER

Jag minns. Svenska folket berättar om sitt 1900-tal. Madelaine Levy & Peter Englund (red.). Natur & Kultur, Stockholm 2017. 298 s., ill. ISBN 978-91-27-15294-6.

Svenska Dagbladet ställde frågan vilka ögonblick i livet som mest etsat sig in i minnet hos tidningens läsare. Man fick tusentals svar och bland dessa har redaktörerna valt ut ett representativt antal, från ungefär första världskriget och fram ett stycke in på 2000-talet, man tänjer alltså litet på bokens titel. Någon diskussion kring urvalet finns inte återgiven i boken. Berättarna anges med namn och födelseår. Vissa berättare återkommer i många av kapitlen, andra bidrar bara med ett enstaka minne. Varje kapitel omfattar i regel ett decennium, dock med vissa undantag som till exempel att andra världskrigets år fått ett särskilt avsnitt.

Det i mina ögon mest givande kapitlet handlar om femtiotalet. Kanske har det att göra med min egen ålder, det rör sig om min ungdom. Men femtiotalet är också intressant som ett slags vattendelare, ”det sista decenniet av 1800-talet” som någon kallat det. Det är ett decennium som idag fått en lätt exotisk prägel, det följande decenniet skulle ju dramatiskt ändra livsmönster och beteenden i Sverige. Mitt intryck är generellt att ju äldre tid minnena handlar om desto mer belyser de kulturhistoriskt intressanta förhållanden, berättarna minns vardagliga scener och lyfter fram sådant som de idag finner ålderdomligt och ibland egendomligt. Minnen från skolan är vanliga, gärna handlar berättelserna om att man lär sig något för livet, ofta handlar de om upplevelser av klasskillnader. Ju längre fram i tiden man kommer i boken, till slutet av seklet och till början av vårt nya sekel, desto banalare framstår många av minnena. De handlar nu mer och mer om hur man minns vad man gjorde

vid olika dramatiska händelser, som mordet på Olof Palme, Tjernobylnkatastrofen, murens fall, terrorbombdåden och valet av Donald Trump. Utmärkande för senare år är också popmusikens betydelse i människors liv och möten med kändisar. Det kulturhistoriskt värdefulla lyser däremot med sin frånvaro, säkert för att det kulturellt signifikanta är svårare att iakttä och definiera i en rätt modern kontext. Kulturhistoriskt intressant är boken därför främst i sin första halva.

Det finns många fina och talande minnen i denna bok men helhetsintrycket är rätt splittrat. Om man jämför med redaktören Peter Englunds egen bok *Jag kommer ihåg* från 2016, som väl varit inspirationen till denna bok, så innehåller ju den en persons korta minnen från en begränsad tid, i stort sett 1960-talet. Där ger då de mycket korta minnena sammantagna en ganska god bild av berättaren själv, hans intressen och personlighet. I *Jag minns* är däremot spretigheten ofrånkomlig.

Boken avslutas med ett register, som omfattar både personer, platser och ämnesområden. Det visar sig vara ett mycket kuriöst register. Man får till exempel veta att det finns 48 sidor som berör ”bilar” och 25 som berör ”byxor”, vad nu detta kan ha för betydelse. Jag finner fem sidhänvisningar till boxaren Floyd Patterson, vilket förvånade mig. Men när man kontrollerar dessa angivna sidor visar det sig att inte en enda innehåller något om Floyd Patterson, det gör däremot en helt annan sida som dock inte finns med i registret. Oroad av detta kontrollerade jag även sidohänvisningarna till ”Silvia, drottning”. Här gäller samma sak, ingen av de fem angivna hänvisningarna leder till sagda drottning, däremot en helt annan sida som inte finns med i registret. Jag tror aldrig att jag sett ett så egendomligt register. Det hade gjort bättre tjänst om det inte funnits.

Mats Hellspång, Stockholm